Informácia o plnení míľnikov a cieľov Plánu obnovy a odolnosti SR, ktoré sú zaradené do 5. žiadosti o vyplatenie finančného príspevku

1. Úvod

Uznesením vlády SR č. 503/2024 bolo uložené ministrovi dopravy predložiť do 15. septembra 2024 na rokovanie vlády informáciu o plnení míľnikov a cieľov Plánu obnovy a odolnosti SR, ktoré sú zaradené do 5. žiadosti o vyplatenie finančného príspevku. V prípade ministerstva dopravy sa uvedené týka splnenia míľnika – Nadobudnutia účinnosti optimalizovaného grafikonu železničnej dopravy.

Ministerstvo dopravy implementuje objednávanie služieb osobnej železničnej dopravy na základe dokončeného plánu dopravnej obslužnosti (PDO) k 31. decembra 2023. Úlohou PDO je na základe objektívnych kritérií identifikovať zmysluplné (perspektívne) linky železničnej osobnej dopravy.

2. Plnenie míľnika

Plnenie míľnika závisí od naplnenia cieľového stavu v rámci 1. etapy plánu dopravnej obslužnosti, ktorý predpokladá úspešné uskutočnenie aktuálne prebiehajúcich investičných akcií, najmä ukončenie modernizácie uzla Žilina, trate Kúty št. hr. – Devínska Nová Ves a elektrifikáciu trate Bánovce nad Ondavou – Humenné, ktoré využije na zriadenie pevného systému najdôležitejších taktových uzlov na sieti Železníc Slovenskej republiky a uvažuje s výrazným posilnením dopravy na tratiach s najväčším prepravným potenciálom.

Cieľom optimálneho stavu (časový horizont 2030) je konsolidácia železničnej osobnej dopravy na všetkých perspektívnych tratiach do podoby, zodpovedajúcej príkladom dobrej praxe na úrovni európskeho štandardu.

Nevyhnutným predpokladom je zahustenie vlakovej dopravy aj na tých tratiach, ktoré síce disponujú dostatočným potenciálom pre ich plnohodnotné využitie vo verejnej osobnej doprave, avšak nedokážu ho naplniť pre nedostatočné parametre svojej infraštruktúry, znemožňujúce realizovať tu požadovanú intenzitu vlakovej dopravy (symetrický pravidelný takt 60, resp. 30, alebo i 15 minút počas dopravných špičiek, podľa mohutnosti obsluhovaného prúdu cestujúcich). Nevyhnutným predpokladom pre realizáciu optimálneho stavu je investičný rozvoj týchto železničných tratí.

PDO je vypracovaný v 1. etape pre železničnú dopravu, zatiaľ pre časový horizont nasledujúcich 5 rokov do roku 2030, pričom je možné ho priebežne aktualizovať podľa potreby.

Základnými charakteristikami 1. etapy Plánu dopravnej obslužnosti je:

- zavedenie taktovej vlakovej dopravy,
- zrýchlenie vlakov a skrátenie intervalov na väčšine tratí,
- posilnenie dopravy na tratiach s najväčším počtom cestujúcich,
- zefektívnenie výkonov vo verejnom záujme (zníženie dotácií na prepravu 1 cestujúceho alebo 1 kilometer jazdy vlaku) optimalizáciou turnusovej potreby, vozidiel a personálu.

3. Vyhodnotenie grafikonu vlakovej dopravy 2022/2023

Nový koncept grafikonu vlakovej dopravy 2022/2023 zostavený podľa Plánu dopravnej obslužnosti priniesol výraznú zmenu dopravnej obsluhy Slovenska železničnou dopravou a prispel k oživeniu dopytu po cestovaní vlakmi po pandémii.

Nový koncept grafikonu zvýšil dopravný výkon v železničnej osobnej doprave o 6 %, rovnako sa zvýšila preprava cestujúcich o 6 % a tržby o 3 % oproti odhadu bez zmeny grafikonu.

K nárastu prepravy cestujúcich došlo najviac na najvyťaženejších tratiach, kde bola zmena dopravnej obsluhy cielená. Ide o trať Bratislava – Žilina – Košice a Bratislava – Nové Zámky, ktoré predstavujú 73 % podiel platiacich cestujúcich na celkovej preprave. Dôvodom nárastu je zrýchlenie a posilnenie dopravy.

Vďaka novému modelu dopravnej obsluhy bolo umožnené zvýšiť efektivitu ZSSK vypravením viac vlakov s nižším počtom vozidiel a personálu pri zachovaní výšky nákladov po započítaní inflácie oproti roku 2022.

Napriek nárastu výkonu a počtu cestujúcich, je stále obrovský priestor na zlepšenie súčasného stavu. Súčasný stav sa prejavuje hlavne v podobe starého vozidlového parku a v zhoršenom technickom stave infraštruktúry, ktorý sa prejavuje v podobe narastajúcich meškaní, zníženej spoľahlivosti a narastajúcemu počtu odrieknutých spojov.

4. Záver

Realizovaná prvá etapa Plánu dopravnej obslužnosti v podobe nového konceptu grafikonu vlakovej dopravy 2022/2023 potvrdila potrebu stabilizácie ponuky verejnej dopravy. Ako pozitívum sa javí že na tratiach západného Slovenska je plán dopravnej obslužnosti takmer plne implementovaný. Naopak dlhodobé výluky na strednom Slovensku (Nová Baňa – Hronský Beňadik, ktorá bude nasledovať výlukou úseku Lučenec – Fiľakovo) spôsobujú prechodné stavy, vďaka ktorým nie je možné plán dopravnej obslužnosti implementovať. Z tohto dôvodu je stále potrebné vyhľadávať slabé miesta a realizovať ich nápravu s cieľom zvyšovať podiel plnenia plánu dopravnej obslužnosti.